

Vlada Makedonije i dalje odbija da se izjasni kakvu će strategiju da primeni za jugoistok zemlje, gde je već dodeljeno nekoliko koncesija za geološka istraživanja, a postoji velika šansa sa budu izgrađeni rudnici zlata i bakra Kazandol i Ilovica – Štuka. Stanovništvo Dojrana i Đevđelije već se izjasnilo za očuvanje životne sredine i protiv novih rudnika, a protiv novih rudnika i za mogućnost izjašnjavanja bore se građani Valandova i Bosileva. Eko stručnjaci i aktivisti odavno su upozorili da rudnici imaju ogroman uticaj na životnu sredinu i moguće efekte na vazduh, vodu i zemljište.

Rudnici ne predstavljaju održivu ekonomiju, kada se završi eksploatacija i potroše resursi nema perspektive za budućnost, rudari će izgubiti posao a zemlja i okruženja decenijama će biti van bilo kakve upotrebe, za šta postoji veliki broj makedonskih primera iz prošlosti. Jugoistočna Makedonija predstavlja uglavnom poljoprivredni kraj, a posebno su dobro razvijeni strumučki i valandovski kraj, koji imaju sve veće prihode, i nije jasno ko bi se trudio da radi u rudniku za manju platu.

Na pitanje šta znači otvaranje rudnika u jugoistočnoj Makedoniji i da li ova vrsta teške industrije može da ugrozi poljoprivrednu proizvodnju i egzistenciju hiljada ljudi, stručnjak za životnu sredinu Stole Georgiev u razgovoru za portal Faktor.mk odgovara da je rudarstvo zastarela industrija koja ne donosi važne prednosti lokalnim zajednicama, već naprotiv donosi više problema. Georgiev kaže da ako se hipotetički uzme da savremeno rudarstvo nema nikakav uticaj na životnu sredinu, samo prisustvo rudnika u zemljoradničkom području nosi negativan PR (reklamu) za održivu poljoprivredu i održivi razvoj regiona. Međutim, u okviru Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu, rudnici su označeni kao „ekološke crne tačke“. Druga stvar je što su usvojene tri strategije razvoja jugoistočne Makedonije u kojima se ne pominje rudarstvo na ovim prostorima, kaže Georgiev.

Kada je reč o ekonomskim koristima, on smatra da ni država ni lokalne zajednice neće primetiti neki važan lokalni ekonomski razvoj zbog otvaranja rudnika, a negativni efekti na životnu sredinu mogu koštati lokalne zajednice više od ekonomskih koristi. Jedinu korist imaće investitori i njihovi motivi su razmljivi, kaže Georgiev, koji je skeptičan da se može obezbediti adekvatna radna snaga koja će raditi u rudnicima.

On dodaje da postoje brojni primeri porodica i pojedinaca koji zarađuju mnogo više od poljoprivrede u odnosu na to koliko bi zarađivali u rudniku. Georgiev se pita da li je bitnije 200 do 250 radnih mesta u nekom rudniku ako se na taj način ugrožava egzistencija 30.000 do 40.000 ljudi koji direktno žive od poljoprivrede?

Odgovarajući na pitanje da li je za region bolje da razvije zelenu ekologiju, uzimajući u obzir prirodne karakteristike i demografske parametre, on kaže da region ima dobre predispozicije za alternativne oblike turizma, uzimajući u obzir prirodne vrednosti koje u

kombinaciji sa proizvodnjom hrane nude mogućnost za ruralni i seoski turizam. Takođe, postoji potencijal za korišćenje solarne energije za proizvodnju električne energije. Mala i srednja preduzeća koja nude različite vrste proizvodnje i usluga stvaraju više održivih radnih mesta u različitim sektorima, za razliku od rudarstva, kaže Georgiev.

Kada je reč o tome šta rudnik znači za životnu sredinu, posebno kada je reč o otvorenim kopovima koji koriste jake hemikalije, on kaže da tretiranje rastvorom sumporne kiseline, koja je jedno od najkorozivnijih jedinjenja, može biti opasno, bez obzira što je u pitanju vodeni rastvor, s obzirom da prilikom isporuke i skladištenje koncentrovane sumporne kiseline postoji rizik od uticaja na divlji životinjski svet u ovoj oblasti... od prirodnog iseljavanja do smrti usled poremećenog ekosistema.

O uticaju rudnika na dobrobit i kvalitet života stanovnika, Georgiev kaže da postoji rizik od nesreća koje se ne mogu predvideti, i one mogu dovesti do teških posledica po životnu sredinu, materijalna sredstva pa čak i zdravlje ljudi. Primer izlivanja šljake zbog poplava beleži se u poslednjih nekoliko godina, usled kratkotrajne ali obilne kiše.

Komentarišući uticaj na prirodne resurse, on kaže da postoji više uticaja, počevši od narušavanja predela i pejzaža... Potrebno je da se prave iskopi, otkrivke na terenu, odlagališta za jalovinu, tako da je u pitanju ogromna površina koja će biti pokrivena rudnicima. Doće će do uništavanja šuma i biljaka, što će imati negativne efekte i izazvati eroziju tla i takozvanu deforestifikaciju. Od iskopa i odlaganja otkrivke pojaviće se prašina koja će uticati na kvalitet vazduha. Sami iskopi će imati uticaj na vodeni režim potoka i reka čiji slivovi budu zahvaćeni iskopima. Može doći do poremećaja podzemnih voda usled miniranja i iskopavanja zemlje, zaključuje Georgiev.